

okusen je Jekovčev sklepni govor in čisto brezpotreben pisateljjev pripis.

Kristus. (Dr. Ivo Česnik.) O tem sem rekel, da je vsaj umetniški poizkus, dasi je problem mnogo težji, nego si ga je pisatelj zamislil. Črtica je nepopolna, čeravno pritrjujem pisatelju v njegovem miselnem razvoju. Dosti bolje bi morda bilo, če bi Angelo Krista sploh ne bil naslikal. Pri dialogih Česnik nima sreče; vse presladko se pogovarjajo njegovi ljudje.

Goljuf. (Pavel Perko.) Nekaj zelo prisiljenega. Človek z živci Rogljanovega Janeza ne umre tako hitro, četudi ne more do par peči tuje zemlje. Kje tiči goljufija, nisem mogel izluščiti, pač pa sem videl, da Janez nima pojma o služnostih. Sicer pa bo na čitatelje njegova smrt morda hladilno vplivala, čeprav je iz trte izvita.

Pravdarska strast — gotova propast. (Po resničnih virih spisal dr. M. D.) Pisatelj je spisal komentar k aktu 2318. Tehnično je stvar pogrešena že raditega, ker začenja s smrtjo junakovo. Snov: sin, ki misli, da je prikrajan pri dediščini, se hoče maščevati nad očetom z umorom in še v ječi samo misli, kako bi prišel do svoje pravice — ta snov je vredna večje obdelave in ne bi je bilo treba pisati po »resničnih virih«. Zgodba je poučna kakor so poučne basni z naukom na koncu; to njeno lastnost razodeva tudi podčrtavanje stavkov, dasi ni to prav nič potrebno.

Kobilice. (Zgodovinska slika iz leta 1672. Spisal Ksaver Meško.) Jud Rosenzweig, oderuh in stiskač v Ptuj, terja svoj dolg pri ubogi vdovi kljub vsem prošnjam svoje hčerke Rahele, naj ostane doma. Na povratku ga zadene kazen božja. Zaduši ga oblak kobilic. — Čudno, da Meško objavlja take stvari.

Gozdarjevi spomini. (Josip Kostanjevec.) — To je najslabše izpeljano delo v Večernicah. Tehnično je snov razsekana, par velikih neverjetnosti je v njej in na neroden način je naslikan lažinapredek civilizacije v vasi, ki je bila do gradnje nove ceste zaprta pred svetom. Tujci, ki pridejo, so podjetni, sebični lopovi, zagrižejo se med poštene stare korenine. Posebno podjetni Birk se priženi na močno posestvo ter otvori krčmo. Tako začne vse hudo za vas

Črno. Župnik, učitelj, abiturient Poljanec in gozdar Jelenko gledajo vse to s krvavečim srcem, a manjka jim praktičnega vpogleda v novi čas, ki ga skušajo v svoji naivni idealnosti dopolniti samo z bralnim društvom, pevskim zborom in z opomini. Iniciative k protidejanju pa ni, dokler ne občuti vsa vas sadov svoje lahkomišelnosti in lenobe. Odpor pride prepozno, vse gre v Ameriko in se umakne tujcu.

Ideja vsebuje nepopisno tragiko, škoda, da je prirejena tako očitno »in usum«; kdor pa motri dobrega, poštenega župnika in učitelja, se vprašuje, zakaj nista tadva gospoda šla davno, davno v zasluženi pokoj. Druga moža bi postavila drugo protiutež novemu, materialističnemu življenjskemu nazoru tujcev. Povest bo rodila samo večje nezaupanje proti vsakemu tujcu; v koliko je to vzgojevalno, ne morem umeti.

Taka je proza v Večernicah. Trem povestim se otipa oddaleč njih didaktični namen, trije spisi imajo sanje — predslutnje, ki se izpolnijo, dva spisa sta v nerodni obliki spominov, dva se razvzolata potom nenadnih sil. Človek trpi neizrečne muke, ko bere te dolgozvestnosti.

Pesmi ima v knjigi Joža Lovrenčič. Kolikor mi je znano, so nekaj »popravljen« od tuje roke. Lepi so »Litavski motivi«.

Narte Velikonja.

Božidar Širola: Mrzove sestrice. Popijevke za jedno grlo uz klavir. Riječi dra. Gjura Arnolda. — 14 ljubkih pesmic, ki bodo hrvatskim pevcem brez dvoma veliko veselja napravljale, zlasti v ožjem domačem krogu. Iz vseh se bodisi v napevu, bodisi v spremljanju zrcali hrvatski narodni ton, narodni ritem. Zdi se, da se skladatelj hoté ni maral niti po melodiji, niti po ritmu, niti po harmoniji oddaljiti od tega, kar ima hrvatski ljudski duh dobrega v sebi. Rekel bi: skoro ljubosumno se drži narodne tradicije. Po našem mnenju preveč. Gotovo bi ne škodilo skladbam, ki so živahne, zlasti po melodiji lahnotekoče, ne škodilo bi jim, če bi bil skladatelj zlasti po harmonični plati pomočil čopič v bujnejšo moderno paletu in se ne izognil prav vsaki moderni pridobitvi. Zakaj sicer se mu pozna vsestransko solidna glasbena izobrazba.

Dr. F. Kimovec.

TO IN ONO.

J. F. Millet.

(K našim umetniškim prilogam.)

Tudi pri nas ni Millet več neznan. Nekatera njegova dela — zlasti »Ave Maria« in »Pastirica« — so razširjena v nešteti reprodukcijah, slikah in razglednicah; videti jih je po sobah in v izložbah trgovin. Mislim, da ni nobenega francoskega slikarja, ki bi se bil pri nas tako udomačil kakor ravno Millet, in da smo zato našim bralcem ustregli, če smo z nekaterimi slikami skušali karakterizirati njegovo delo. Glavni vzrok, da se je Millet tako prikupil, bo pač idejna in čustvena vsebina njegovih slik; ista vsebina, zaradi katere ga je javnost ob nastopu njegove umetniške poti zavračala, ga nam dela danes simpatičnega, kajti njegove misli, ob svojem času navidez revolucionarne, so medtem postale javna last, in kdor jih oznanja, je glasnik teženj družbe. Danes se nam njegove slike ne le

ne zde več spotakljive, marveč so nam celo kakor ljubi, davni znanci.

Ni nam bilo mogoče priobčiti niti vseh najvažnejših Milletovih slik; morali smo izbirati in smo izbrali štiri take, ki so morda najbolj značilne: že omenjeno, splošno znano »Pastirico« (priloga I.), slika poljskega truda »Mož z motiko« (priloga II.), »Kravo ob vodi« (priloga III.), ki je zaradi večje izrazitosti prenesena v tehniko lesoreza, ter pokrajino »Cerkev v Gréville« (priloga IV.).

Glavne miselne tokove Milletovega časa je že dobro označil A. Res v uvodu k svoji studiji o Meunierju v 11. številki letošnjega »Dom in Sveta«. O umetnikovem življenju in delu pa povzemamo iz Avenariusove studije v Kunstwartovi zbirki njegovih slik:

»Katerega duha otrok je bil Millet, razvidi že, kdor oddaleč zasleduje njegovo življenje. V najsevernejšem kotu Normandije, ki štrli od Cherbourg proti